

Točka 3. Programskih usmeritev iz manifesta:

Preveritev neposrednega programskega financiranja ključnih humanitarnih, socialnih in podpornih programov in kampanj.

Programska zaveza

Občina naj v mandatu 2026–2030 uvede stabilnejše financiranje ključnih humanitarnih, socialnih, zdravstveno-preventivnih in podpornih programov, ki neposredno pomagajo občanom v stiski.

Programov, ki rešujejo revščino, nasilje, osamljenost, duševne stiske, pomoč bolnikom, podporo svojcem, pomoč družinam, invalidom, starejšim in drugim ranljivim skupinam, ni smiselno vsako leto obravnavati samo kot enkratne projekte.

Kjer gre za preverjene programe v javnem interesu, mora občina zagotoviti večjo predvidljivost, pravočasno financiranje in manj administrativne negotovosti.

1. Zakaj je ukrep potreben

Klasični letni razpisi so primerni za številne društvene, kulturne, športne in projektne aktivnosti. Niso pa vedno primerni za programe, od katerih je odvisna osnovna pomoč ljudem v stiski.

Če organizacija, ki izvaja humanitarno pomoč, podporo žrtvam nasilja, pomoč bolnikom, psihosocialno podporo, preventivo odvisnosti ali programe za starejše, vsako leto čaka na razpis, odločbo in pogodbo, to pomeni negotovost ne samo za organizacijo, ampak tudi za uporabnike.

Pomoč ljudem v stiski ne sme biti odvisna od tega, ali bo razpis objavljen februarja, aprila ali šele junija.

Občina zato potrebuje jasen sistem za programe, ki so za občane nujni, stalni in javno koristni.

2. Kaj predlagamo

Predlagamo, da občina loči med običajnimi projekti in ključnimi programi pomoči ljudem.

Za ključne programe naj uvede enega ali več naslednjih modelov:

1. neposredno pogodbeno financiranje programov posebnega lokalnega pomena;
2. večletno programsko financiranje preverjenih programov;
3. skupno financiranje programov medobčinskega oziroma regijskega pomena;
4. ciljno podporo javno koristnim kampanjam.

Namen ni ukinitve javnih razpisov. Namen je, da občina programe, ki imajo trajen pomen za ljudi, financira bolj stabilno, pravočasno in odgovorno.

3. Kateri programi bi lahko bili vključeni

Stabilnejše financiranje je smiselno predvsem za programe, katerih prekinitev bi neposredno poslabšala dostopnost pomoči občanom.

Primeri:

- humanitarna pomoč in razdeljevanje osnovnih življenjskih potrebščin;
- pomoč družinam v revščini;
- podpora žrtvam nasilja;
- varne hiše in krizne oblike pomoči;
- psihosocialna pomoč;
- programi za duševno zdravje;
- programi za otroke in mladostnike v stiski;
- podpora starejšim, osamljenim in kroničnim bolnikom;
- pomoč invalidom in njihovim svojcem;
- programi za osebe z demenco in njihove svojce;
- programi za preprečevanje odvisnosti;
- zdravstveno-preventivni programi;
- programi za prostovoljce, ki izvajajo pomoč ljudem;
- skupne informacijske in usmerjevalne točke, kot je SIPS;
- kampanje za preprečevanje nasilja, revščine, osamljenosti, zasvojenosti in duševnih stisk.

4. Pravna in formalna podlaga

Občina lahko takšen model izvede zakonito, če so zagotovljeni javni interes, proračunska podlaga, pogodba, merljivi cilji in poročanje.

Zakon o lokalni samoupravi občini daje pristojnost za opravljanje lokalnih zadev javnega pomena in zadovoljevanje potreb prebivalcev. To pomeni, da financiranje programov, ki pomagajo občanom v socialnih, zdravstvenih, družinskih ali drugih stiskah, ni podpora zasebnemu interesu organizacije, ampak ukrep lokalne javne koristi. ([PisRS](#))

Zakon o nevladnih organizacijah opredeljuje NVO in status delovanja v javnem interesu. Ta status je pomemben pokazatelj, da organizacija izvaja dejavnosti, ki presegajo interese članstva in koristijo širši skupnosti. ([PisRS](#))

Dobra praksa že obstaja tudi v lokalnem okolju. Občina Tolmin je za leto 2024 uradno objavila seznam organizacij, ki jih je sofinancirala prek pogodb in aneksov brez objave javnega razpisa, med njimi Rdeči križ, Karitas, Društvo Šent in Zvezo klubov zdravljenih alkoholikov Slovenije. (tolmin.si)

Ključno je, da neposredno ali stabilnejše financiranje ni dogovor »na lepe oči«, ampak je vnaprej proračunsko določeno, vsebinsko utemeljeno in pogodbeno urejeno.

5. Možni modeli izvedbe

Model 1: Neposredna pogodba za program posebnega lokalnega pomena

Ta model je primeren za programe, ki jih občina v proračunu jasno prepozna kot programe posebnega lokalnega pomena.

Uporaben je tam, kjer gre za stalno pomoč ljudem in kjer bi prekinitev programa neposredno prizadela občane.

Pogoj je, da občina program jasno opredeli, zagotovi proračunsko postavko, z izvajalcem sklene pogodbo in določi način poročanja.

Model 2: Večletni razpis za stalne programe

Kjer občina želi ohraniti razpisni postopek, je primeren večletni razpis, na primer za dve ali tri leta.

Ta model je uporaben za področja, kot so duševno zdravje, preprečevanje nasilja, pomoč družinam, starejši, socialna vključenost, otroci in mladostniki, prostovoljstvo ter zdravstvena preventiva.

Prednost je, da občina ohrani preglednost razpisa, izvajalci pa dobijo večjo stabilnost.

Model 3: Skupno financiranje programov medobčinskega pomena

Veliko ključnih programov ne koristi samo občanom ene občine. Izvajalci pogosto delujejo na širšem območju, uporabniki pa prihajajo iz več občin.

Zato naj občine skupaj financirajo programe, ki imajo medobčinski oziroma regijski pomen.

Ta model je posebej primeren za:

- varne hiše;
- programe za žrtve nasilja;
- programe duševnega zdravja;
- programe za osebe z odvisnostmi in njihove svojce;
- invalidske in humanitarne programe;
- paliativno in hospic podporo;
- podporo svojcem oseb z demenco;
- programe za otroke, mladostnike in družine v stiski;
- skupne informacijske in svetovalne točke;
- regijsko koordinacijo prostovoljstva.

Prispevek posamezne občine se lahko določi glede na število prebivalcev, število uporabnikov, pavšalni znesek ali kombinacijo več meril.

Tako posamezna občina ne nosi celotnega stroška, izvajalec pa dobi stabilnejšo osnovo za delo.

Model 4: Ciljne kampanje javnega pomena

Občina lahko vsako leto določi eno ali več prednostnih tem in jih podpre kot javno koristne kampanje.

Primeri:

- kampanja proti osamljenosti starejših;
- kampanja za duševno zdravje mladih;
- kampanja za preprečevanje nasilja v družini;
- kampanja o demenci;
- kampanja za prostovoljstvo;
- kampanja za pomoč družinam v revščini.

Takšne kampanje lahko izvajajo NVO, javni zavodi ali partnerstva med njimi.

6. Predlagana izvedba

Občina naj v prvem letu mandata:

- določi ključna področja, kjer so potrebe občanov najbolj izrazite;
- v proračunu oblikuje posebno postavko za stabilnejše financiranje programov v javnem interesu;
- določi, kateri programi se lahko financirajo neposredno, kateri prek večletnega razpisa in kateri skupaj z drugimi občinami;
- sklene pogodbe z izvajalci ključnih programov;
- določi jasne, vendar enostavne obveznosti poročanja.

Pri programih medobčinskega pomena naj občina skupaj z drugimi občinami pripravi dogovor o skupnem financiranju. Dogovor naj določi sodelujoče občine, deleže financiranja, nosilca pogodbe, način poročanja in osnovne kazalnike učinkov.

7. Kaj lahko politična lista zapiše v program

V mandatu 2026–2030 bomo uvedli stabilnejše financiranje ključnih humanitarnih, socialnih, zdravstveno-preventivnih in podpornih programov. Programov, ki pomagajo otrokom, družinam, starejšim, bolnikom, invalidom, žrtvam nasilja, svojcem in ljudem v stiski, ne bomo obravnavali samo kot enkratne projekte. Za preverjene programe v javnem interesu bomo zagotovili večletno ali neposredno pogodbeno financiranje, jasno poročanje in pravočasno izplačilo sredstev. Za

programe, ki presegajo meje ene občine, bomo skupaj z drugimi občinami vzpostavili model skupnega financiranja.

Krajša programska različica:

Pomoč ljudem v stiski ne sme biti odvisna od zamud pri razpisih. Ključne humanitarne, socialne in podporne programe bomo financirali stabilneje, pravočasno in tudi medobčinsko, kjer programi koristijo širšemu območju.

Najbolj politično udarna različica:

Pomoč ljudem v stiski ne sme vsako leto znova čakati na razpis.

8. Pričakovani učinki

Ukrep bo občini prinesel:

- bolj stabilno pomoč ljudem v stiski;
- manj prekinitev pri izvajanju ključnih programov;
- pravočasnejše financiranje;
- boljše sodelovanje med občinami, javnimi zavodi in NVO;
- pravičnejše financiranje programov, ki jih uporablja več občin;
- manj administrativne negotovosti;
- večjo varnost za uporabnike programov.

Občina s tem ne podpira samo organizacij, ampak zagotavlja, da pomoč pride do ljudi takrat, ko jo potrebujejo.